

SZAKMAI TÁJÉKOZTATÓ — FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS

Fejlesztőpedagógusoknak

Párkapcsolati erőszak a fejlesztő munkában

Gyermekek mint tanú · Trauma vs. fejlődési zavar · Szülői kapcsolat · ⚠️ **Magas kockázat**

A fejlesztőpedagógus rendszeresen, bizalmi helyzetben dolgozik a gyermekkel — és gyakran a szülővel is kapcsolatban áll.

A gyermek viselkedése és fejlődése jelezheti az otthoni erőszakot — a „tünet” mögött nemcsak fejlődési zavar, hanem trauma is állhat.

01

MIÉRT FONTOS?

- A fejlesztőpedagógus rendszeresen, kis létszámban vagy egyénileg dolgozik a gyermekkel — így olyan viselkedési és érzelmi jeleket láthat, amelyek az osztályteremben elsikkadnak. [\[SAMHSA TIP 57\]](#)
- A gyermek akkor is érintett és veszélyeztetett lehet, ha az erőszakot nem közvetlenül ellene követik el, hanem otthon a gondozóját bántják, és ő tanúja ennek. [\[1997. évi XXXI. tv.\]](#)
- A viselkedési vagy fejlődési „tünet” mögött nemcsak fejlődési zavar, hanem trauma és krónikus stressz is állhat — a kettő együtt is jelen lehet. [\[SAMHSA TIP 57\]](#)
- A fejlesztő gyakran a szülővel is kapcsolatban áll (konzultáció, visszajelzés) — így a szülők közötti dinamika, a kontroll jelei is láthatóvá válhatnak.
- A bizalmi, ítéletmentes fejlesztői kapcsolat olyan biztonságos tér, ahol a gyermek vagy a szülő előbb merhet jelezni, mint máshol.

A fejlesztőpedagógus nem diagnosztizál erőszakot és nem nyomoz — de észreveszi a jeleket, dokumentál és jelez. Ez sok esetben már életet menthet.

02

MIRE FIGYELJEK?

A GYERMEK JELEI

- Hirtelen viselkedésváltozás: regresszió, befelé fordulás, vagy fokozott agresszió. [\[SAMHSA TIP 57\]](#)
- Koncentrációs nehézség, fáradtság, „máshol jár” — a krónikus stressz jelei.
- Életkorhoz nem illő tudás vagy szóhasználat az erőszakról, félelemről.
- A játékban, rajzban ismétlődő agresszió, fenyegetés, félelem témái.

A SZÜLŐI KAPCSOLAT ÉS A KONTROLL JELEI

- Az egyik szülő a konzultáción válaszol a másik helyett, megszakítja, minősíti. [\[UK Home Office\]](#)
- A gondozó szülő szorong, mentegetőzik, kerüli a szemkontaktust a partner jelenlétében.
- A gyermek fejlesztését az egyik szülő akadályozza, lemondja, kontrollálja.
- A gyermek fejlesztésével kapcsolatos információkhoz a gondozó csak a partneren keresztül fér hozzá.

- Túlzott riadtság hangos szóra, mozdulatra; a felnőtt reakciójának fokozott figyelése.
- A fejlődési elmaradás nem magyarázható pusztán a képességprofillal.

keresztül fér hozzá, vagy a partner ellenőrzi a kommunikációt.

- A gondozónak nincs önálló döntése a gyermeket érintő kérdésekben sem.

Egyetlen jel önmagában nem bizonyíték. A mintázat, az ismétlődés és a kontextus együtt adnak okot a figyelemre.

03

MIT KÉRDEZZEK?

Nyitott · Nem sugalmazó · A gyermek tempójában · Biztonságos

A gyermeket soha ne faggasd és ne sugalmazz — a cél a biztonságos tér, nem a „kihallgatás”. A felismerés a jelek együtteséből áll össze.

- A gyermeknek, nyitottan: „Hogy érzed magad otthon?” „Mi szokott történni, amikor mérges valaki otthon?”
- A gyermek szavait és reakcióit követni, nem irányítani — nem teszünk fel eldöntendő, sugalmazó kérdést.
- A gondozó szülőnek, négy szemközt: „Hogy mennek otthon a dolgok mostanában?” „Van, ami megnehezíti a helyzetet?”
- Ha a szülő nyit: „Biztonságban érzi magát otthon? Fél valakitől?” [\[WHO Clinical Handbook\]](#)

Ha a gyermek erőszakról kezd beszélni, ne állítsd le és ne kérdezz rá részletekre — hallgasd meg, biztosítsd a biztonságról, és jelezz a megfelelő szakember felé.

04

MIT TEGYEK?

- Dokumentáció — a megfigyelt viselkedés, a gyermek szavai idézőjelben, dátummal, a tények és a feltételezések, értelmezések elkülönítésével. [\[WHO Clinical Handbook\]](#)
- Trauma-tudatos, kiszámítható, biztonságos fejlesztői keret — a kontroll és a választás lehetőségének meghagyása a gyermeknek. [\[SAMHSA TIP 57\]](#)
- Gyermekvédelmi jelzés, ha a gyermek veszélyeztetettsége felmerül. A jelzés a köznevelési és fejlesztő szakemberek törvényi kötelezettsége. [\[1997. évi XXXI. tv.\]](#)
- Együttműködés az intézményi jelzőrendszerrel: iskolapszichológus, gyermekvédelmi felelős, gyermekjóléti szolgálat — a fejlesztő nem egyedül viszi az ügyet.
- A gondozó szülő támogatása és diszkrét irányítása segítséghez (OKIT, Áldozatsegítő Szolgálat, NANE), ha ő az érintett.
- A saját szerephatár tartása: a fejlesztő nem terapeuta és nem nyomozó — felismer, dokumentál, jelez és továbbirányít.

A párkapcsolati erőszakért elsődlegesen az elkövető felelős.
A gyermekvédelmi jelzés nem a család elleni lépés, és nem a gondozó hibáztatása — a cél a gyermek és a gondozó biztonsága együtt.

05

MIT NE TEGYEK?

- ✗ A gyermeket faggatni, sugalmazó kérdéseket feltenni, vagy „vallomásra” bírni.
- ✗ Érzékeny kérdést feltenni a szülőnek a partnere jelenlétében.
- ✗ A viselkedési jeleket automatikusan csak fejlődési zavarként értelmezni, a trauma lehetőségét kizárva.
- ✗ „Biztos otthon is ilyen rossz / nehéz gyerek.” — a gyermek hibáztatása.
- ✗ A gyanús jeleket dokumentálás és jelzés nélkül hagyni.
- ✗ A gondozót számonkérni, miért nem lép — a kilépés folyamat, és a legveszélyesebb időszak is lehet.
- ✗ Közös szülői ülésen „megbeszélni” az otthoni erőszakot.

06

⚠ MAGAS KOCKÁZAT — AZONNALI CSELEKVÉS

AZONNALI INTÉZKEDÉS SZÜKSÉGES, HA AZ ALÁBBIK BÁRMELYIKE FENNÁLL

- A gyermek konkrét, közvetlen bántalmazásról vagy fenyegetésről számol be. [\[1997. évi XXXI. tv.\]](#)
- A gyermek friss, magyarázattal nem egyező sérülés látható. [\[WHO Clinical Handbook\]](#)
- A gyermek félelmet mutat hazamenni, vagy egy konkrét személytől retteg.
- Fojtogatás vagy halálos fenyegetés említése a családban — kiemelt kockázati jel. [\[Campbell et al. 2003\]](#)
- Fegyver jelenléte vagy fegyverrel való fenyegetés a háztartásban. [\[National DFV Bench Book\]](#)
- Az otthoni erőszak gyors eszkalációja vagy egyre gyakoribbá válása. [\[EU 2024/1385\]](#)

Közvetlen veszély esetén azonnali gyermekvédelmi jelzés, súlyos, akut helyzetben a 112 hívása szükséges. A fojtogatás a későbbi súlyos erőszak egyik legerősebb ismert kockázati indikátora. [\[Campbell et al. 2003\]](#)

07

SZAKMAI HÁTTÉR

Gyermek, trauma és fejlődés

SAMHSA TIP 57

Trauma-tudatos megközelítés; a trauma és a fejlődési tünetek elkülönítése.

WHO Clinical Handbook – Responding to IPV

Felismerés, biztonságos kérdezés, dokumentáció.

Gyermekevédelem, kockázat és nemzetközi jog**1997. évi XXXI. törvény**

Gyermekevédelmi jelzőrendszer, a köznevelési és fejlesztő szakemberek jelzési kötelezettsége.

Campbell et al. 2003

Fojtogatás — a gyilkossági kockázat többszörös emelkedése (AJPH).

UK Home Office – Statutory Guidance

Coercive control: a szülők közötti kontroll felismerése.

EU 2024/1385

Áldozatvédelem; a gyermek mint közvetett áldozat.

National DfV Bench Book (AU)

Kockázateértékelés, a fenyegetés és fegyver mint indikátor.

CEDAW GR35

Állami kötelezettségek, nők és gyermekek elleni erőszak.

Megjegyzés: Magyarország az Isztambuli Egyezményt aláírta, de nem ratifikálta. Az itt hivatkozott standardokat az EU 2024/1385 irányelv és a CEDAW egyezmény azonos tartalommal írja elő.

OKIT (állami krízis)	06 80 20 55 20
Áldozatsegítő Központ (ÁSK)	116 006
Rendőrség / távoltartás	112
NANE	06 80 505 101
Patent (jogsegély)	06 80 80 80 81

A fejlesztőpedagógus a gyermek viselkedésén keresztül láthatja meg azt, amit otthon elrejtene.